

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21) и член 116 став 3 од Законот за платежни услуги и платни системи („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 90/22), Советот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

О Д Л У К А

за барањата што треба да ги исполнуваат картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишуваат барањата што треба да ги исполнуваат картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање за да се обезбеди нивна раздвоеност и независност во поглед на сметководството, внатрешната организација и внатрешните процеси на одлучување.

2. За целите на оваа одлука, се применуваат следниве дефиниции:

2.1. „Орган на управување“ е органот на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање, кој е назначен во согласност со закон и кој е овластен да ги утврди стратегијата, целите и севкупните насоки на субјектот, кој го надгледува и го следи носењето на одлуките и ги вклучува лицата коишто ефективно управуваат со работењето на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање;

2.2. „Високо раководство“ се физичките лица во рамките на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање коишто вршат извршни функции и се одговорни пред органот на управување за секојдневното управување со работењето на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање;

2.3. „Награда“ се сите форми на фиксно и варијабилно наградување, вклучувајќи ги извршените плаќања или повластици, парични или непарични, коишто директно или индиректно им ги доделува картичната платежна шема или субјектот што врши процесирање на своите вработени;

2.4. „Заеднички услуги“ се секоја активност, функција или услуга што ја извршува некоја внатрешна организациска единица во рамките на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање или од посебно правно лице, а се врши во корист на картичната платежна шема и на субјектот што врши процесирање;

II. СМЕТКОВОДСТВО

3. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање се должни да воспостават сметководствени процеси коишто на систематизиран начин ќе обезбедат подготовка на финансиските информации во одделни извештаи за финансиската успешност, како и објаснувачки белешки кон тие финансиски информации.

Финансиските информации од став 1 од оваа точка треба да се во согласност со важечката сметководствена регулатива за подготовка на финансиските извештаи.

4. Финансиските информации од точката 3 од оваа одлука се засноваат врз распределба на приходите и расходите помеѓу картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање во согласност со следниве правила:

- (а) приходите и расходите коишто се директно поврзани со давањето услуги за процесирање му се распределуваат на субјектот што врши процесирање;
- (б) приходите и расходите коишто се директно поврзани со картичната платежна шема ѝ се распределуваат на картичната платежна шема;
- (в) приходите и расходите коишто не се директно поврзани со давањето услуги за процесирање или со картичната платежна шема се распределуваат согласно со методот „расходи засновани врз активности“, кој подразбира распределување на индиректните приходи и расходи според фактичката потрошувачка на субјектот што процесира или на картичната платежна шема;
- (г) приходите и расходите коишто не можат директно да се припишат и не можат да се распределат согласно со методот „расходи засновани врз активности“, се распределуваат според сметководствените политики, усвоени од органот на управување и обелоденети во дополнителна белешка.

Дополнителната белешка од ставот 1 потточка (г) од оваа точка за секој приход и расход задолжително содржи:

- (а) информација за методологијата за распределување; и
- (б) образложение за примената на методологијата за распределување.

5. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање се должни да изготвуваат одделни објаснувачки белешки за секој меѓусебен пренос на финансиски средства за целите на давањето услуги или користењето заеднички услуги, согласно со точка 12 од оваа одлука. Овие објаснувачки белешки ги содржат цените и надоместоците за тие услуги, независно од организациската поставеност меѓу нив, и се составен дел на финансиските информации од точката 3 од оваа одлука.

Доколку картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање припаѓаат на исто правно лице или група, во објаснувачките белешки од ставот 1 од оваа точка се наведуваат доказите дека цените и надоместоците за меѓусебните услуги или за користењето заеднички услуги не се разликуваат од цените и надоместоците за истите услуги или во нивно отсуство, на нив споредбени услуги платени помеѓу картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање кои не припаѓаат на исто правно лице или група.

6. Финансиските информации од точките 3, 4 и 5 од оваа одлука треба да се ревидираат на годишно ниво од страна на друштво за ревизија, кое изготвува извештај за извршената ревизија, во согласност со прописите за ревизија.

Извештајот за извршената ревизија од ставот 1 од оваа точка обезбедува:

- (а) мислење за вистинитоста и непристрасноста на финансиските информации изготвени од картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање и за нивната усогласеност со важечката сметководствена регулатива;
- (б) усогласеност на финансиските информации со политиките за распределба од претходните години или, во случај на неусогласеност, објаснување зошто политиката за распределба е изменета, и повторна пресметка на вредноста за минатата година.

III. ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА

7. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање коишто не се основани како две посебни правни лица се организирани во две одделни внатрешни организациски единици.

8. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање коишто се сместени во ист деловен објект се организираат во посебни работни простории опремени со ограничен и контролиран пристап.

9. Високото раководство на картичната платежна шема или организациската единица на картичната платежна шема се разликува од високото раководство на субјектот што врши процесирање или од високото раководство на организациската единица на субјектот што врши процесирање и дејствуваат автономно. Високото раководство на картичната платежна шема или на организациската единица на картичната платежна шема не смее да работи за субјект што врши процесирање или организациона единица на субјектот што врши процесирање, и обратно, за минимално времетраење од една година откако ќе му престане работниот однос во субјектот за кој работел претходно.

10. Вработените на картичните платежни шеми се разликуваат од вработените на субјектот што врши процесирање.

Вработените на картичната платежна шема и вработените на субјектот што врши процесирање може да извршуваат работни задачи поврзани со обезбедување заеднички услуги, како што е наведено во точката 12 од оваа одлука.

Вработените на субјектот што врши процесирање може да извршуваат работни задачи поврзани со изготвување на единствениот збир правила, практики, стандарди и / или упатства за примена, а во врска со извршување на платежните трансакции засновани на картички, доколку:

(а) работните задачи поврзани со дизајнирање на единствениот сет правила може да ги извршуваат други субјекти што вршат процесирање на недискриминирачка основа;

(б) дизајнот на тие правила вклучува репрезентативен примерок од сите субјекти што вршат процесирање и учествуваат во картичната платежна шема.

11. Субјектите што вршат процесирање се должни да донесат политики за наградување коишто нема да ги поттикнуваат вработените да постапуваат кон одредени картични платежни шеми на повластен начин или да им доставуваат повластени информации од чувствителна природа, кои не им се достапни на другите конкуренти. Наградувањето на вработените ја одразува успешноста на субјектот што врши процесирање и не е дозволено директно или индиректно да се поврзе со успешноста на картичната платежна шема, на која субјектот што врши процесирање ѝ обезбедува услуги.

Картичните платежни шеми се должни да донесат политики за наградување коишто нема да ги поттикнуваат вработените да постапуваат кон одреден субјект што врши процесирање на повластен начин или да му доставуваат повластени информации од чувствителна природа, кои не им се достапни на другите конкуренти. Наградувањето на вработените ја одразува успешноста на картичните платежни шеми и не е дозволено директно или индиректно да се поврзе со успешноста на субјектот што врши процесирање.

12. Картичните платежни шеми и субјектот што врши процесирање коишто користат заеднички услуги, задолжително ги опишуваат заедничките услуги и условите, вклучувајќи ги и финансиските услови под кои се обезбедени услугите, во единствен документ.

13. Системот за управување со информации што го користат заеднички картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање осигурува дека:

- (а) вработените на картичната платежна шема и на субјектот што врши процесирање се идентификуваат одделно преку постапката за автентикација, преку која се овозможува пристап до системот за управување со информациите;
- (б) корисниците имаат пристап само до информациите за кои имаат право во согласност со оваа одлука. Вработените во картичната платежна шема немаат дозволен пристап до чувствителните информации наведени во точката 14 од оваа одлука, а кои се однесуваат на субјектот што врши процесирање, и обратно, вработените во субјектот што врши процесирање немаат дозволен пристап до чувствителните информации на картичната платежна шема.

14. Картичните платежни шеми и субјектот што врши процесирање не смеат да разменуваат информации од чувствителна природа со кои добиваат конкурентска предност, доколку таквите информации не се споделуваат со другите конкуренти.

15. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање, кои припаѓаат на истото правно лице или група, се должни да изготват кодекс на однесување со кој се утврдуваат постапките на нивните вработени и јавно да го објават на својата веб-страница со цел да се обезбеди усогласеност со оваа одлука. Кодексот на однесување ги предвидува и ефективните механизми за неговото спроведување.

Кодексот на однесување ги дефинира правилата за да се спречи споделување на чувствителните информации помеѓу картичните платежни шеми и субјектот што врши процесирање согласно со точката 14 од оваа одлука.

IV. ВНАТРЕШНИ ПРОЦЕСИ НА ОДЛУЧУВАЊЕ

16. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање треба да обезбедат во составот на органот на управување да нема судир на интереси во процесот на одлучување помеѓу картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање, така што ќе постават јасни и објективни критериуми според кои исто лице во исто време може да има функција директор во органот на управување на картичната платежна шема и во органот на управување на субјектот што врши процесирање. Овие критериуми треба да бидат достапни јавно.

Органите на управување на картичната платежна шема и субјектот што врши процесирање коишто припаѓаат на истото правно лице или група ги одобруваат и периодично ги проверуваат политиките на судир на интереси заради управување и следење на усогласеноста со оваа одлука.

За целите на став 2 од оваа точка и кога функцијата директор може да ја извршува едно исто лице кое е член на органот на управување на картичната платежна шема и на органот на управување на субјектот што врши процесирање, картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање треба да воспостават:

- (а) посебен орган на управување одговорен за одлуките поврзани со активностите на картичната платежна шема, со исклучок на заедничките услуги

наведени во точката 12 од оваа одлука, а кој е составен од членовите на органот на управување кои не вршат ниту една извршна функција во врска со активностите за процесирање. Овие членови го советуваат органот на управување за стратегијата на картичната платежна шема во согласност со оваа одлука и му помагаат во надзорот над спроведувањето на таа стратегија од страна на високото раководство;

(б) посебен орган на управување одговорен за одлуките поврзани со активностите за процесирање, со исклучок на заедничките услуги наведени во точката 12 од оваа одлука, а кој е составен од членовите на органот на управување кои не вршат ниту една извршна функција во врска со активностите на картичната платежна шема. Овие членови го советуваат органот на управување за стратегијата на субјектот што врши процесирање во согласност со оваа одлука и му помагаат во надзорот над спроведувањето на таа стратегија од страна на високото раководство;

(в) независни линии на известување меѓу високото раководство на организациската единица на картичната платежна шема или на субјектот што врши процесирање, во зависност од случајот, и кон органот на управување.

Органот на управување е целосно одговорен за обезбедување усогласеност со оваа одлука.

17. Картичните платежни шеми и субјектите што вршат процесирање се должни да изготват независни годишни оперативни планови со кои ги утврдуваат буџетот и капиталните и оперативните расходи, како и информација за можните доделени овластувања за следење на тие расходи.

Независните годишни оперативни планови од став 1 од оваа точка се доставуваат до органите на управување на картичните платежни шеми и на субјектите што вршат процесирање или, доколку е потребно, до органот на управување од точката 16 од оваа одлука.

V. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

18. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2023 година.

19. Оваа одлука престанува да важи на денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

О бр. 02-15/XX-12/2022
25 ноември 2022 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Северна Македонија
д-р Анита Ангеловска-Бежоска